

Podsekretarz Stanu

Dariusz Mazur

DPK-III.053.4.2024

Dot. VII.520.8.2022.JRO

Warszawa, 16 listopada 2024 r.

Pan

dr hab. Marcin Więcek

Rzecznik Praw Obywatelskich

Szanowny Panie Rzeczniku,

w odpowiedzi na Pana ponowne wystąpienie dotyczące systemowego problemu ochrony tajemnicy zawodowej adwokatów, radców prawnych, radców Prokuratury Generalnej RP, w zakresie obowiązku wskazania sygnatur pięćdziesięciu spraw sądowych, uprzejmie informuję, po przeprowadzeniu ponownych analiz we właściwych komórkach merytorycznych Ministerstwa Sprawiedliwości, zachowuje aktualność poprzednie stanowisko przedstawione w piśmie z dnia 30 sierpnia 2024 r., znak DPK-III.053.2.2024.

Jednocześnie uprzejmie wskazuję, że Ministerstwo Sprawiedliwości opiera swój pogląd i przekonanie na następujących założeniach.

W piśmie z 3 października 2024 r. podniesiono między innymi, że (...) „*nie istnieje przepis prawa, który wskazywałby, że „sprawy sądowe nie są objęte tajemnicą zawodową. W obecnym stanie prawnym adwokaci i radcowie zwolnieni są z tajemnicy wyłącznie w dwóch wąsko określonych przypadkach: 1) informacji udostępnianych na podstawie przepisów o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu; 2) informacji o schematach podatkowych przekazywanych organom skarbowy. Z kolei radcowie Prokuratury Generalnej zwolnieni są z tajemnicy tylko w tym pierwszym przypadku. Doktryna, orzecznictwo, jak również przedstawiciele samorządów adwokackich i radcowskich wskazują na*

absolutny charakter tajemnicy zawodowej, twierdząc, że nawet klient nie może zwolnić pełnomocnika z jej przestrzegania. Logicznie rzecz biorąc, tym bardziej pełnomocnik nie powinien być zwolniony z jej przestrzegania, gdy w swoim osobistym interesie ubiega się o powołanie na urząd sędziego.”.

Uznanie za uzasadnioną takiej argumentacji, i w konsekwencji uczynienie zadość opisanemu postulatowi objęcia ochroną tajemnicy radcowskiej, adwokackiej, radcy Prokuraturii Generalnej w zakresie przekazywanych do opiniowania akt spraw sądowych rodziłoby jednak następujące dotkliwe problemy systemowe.

Po pierwsze, przyjęcie w powyższym zakresie wykładni gramatycznej i uznanie, że tajemnica zawodowa adwokata, radcy prawnego, radcy Prokuraturii Generalnej RP ma charakter absolutny, mogłoby prowadzić do nieakceptowalnych wniosków, że do naruszenia tajemnicy zawodowej dochodzi już w momencie składania pozwu do sądu w wykonaniu zlecenia mocodawcy, względnie przedstawienia stanowiska swojego mocodawcy w trakcie negocjacji z kontrahentem, czy złożenia pisma procesowego inicjującego postępowanie, albo odpierającego zarzuty w toku postępowania, wraz ewentualnymi załącznikami zawierającym być może dane wrażliwe. Z pismem takim zapozna się bowiem co do zasady sędzia referent, a też może asystent sędziego, referendarz sądowy, aplikant sądowy albo nawet aplikant adwokacji czy radcowskiej w ramach obowiązkowych praktyk w sądzie. Możliwość zapoznania się z takim pismem ma również liczne grono urzędników sądowych, stażystów, protokolantów. Co więcej, z pismem takim będzie mogła również zapoznać się strona przeciwna i jej pełnomocnik/pełnomocnicy. Jakkolwiek żadna regulacja nie zwalnia adwokata lub radcy z obowiązku zachowania tajemnicy zawodowej w opisywanym przypadku, to jednak w przypadku znajdujących się w aktach pism procesowych nie można mówić o naruszeniu tajemnicy zawodowej adwokata, radcy prawnego.

W pragmatykach zawodowych odpowiednio adwokatów (art. 6 ust. 1 ustawy z dnia 26 maja 1982 r. – Prawo o adwokaturze – Dz. U. z 2024 r., poz. 1564, dalej: „pr. adw.”) oraz radców prawnych (art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych – Dz. U. z 2024 r. poz. 499, dalej: „u.r.p.”) tajemnicą

zawodową objęte jest wszystko, o czym adwokat (radca prawny) dowiedział się w związku z udzielaniem pomocy prawnej. Przepisy nie budzą tu wątpliwości.

W doktrynie¹ podnosi się jednak, że zakres tajemnicy zależy od tego, czy mocodawca będzie reprezentowany przed sądem, organem administracyjnym, kontrahentem w negocjacjach, czy też nie.

Powyższe stanowi o konieczności zastosowania wykładni celowościowej omawianej regulacji, która pozwoli na dokonywanie praktycznej oceny, czy dochodzi w konkretnym przypadku do ewentualnego naruszenia obowiązku zachowania tajemnicy zawodowej. Posługując się wykładnią celowościową, należy pamiętać o art. 2 u.r.p., w którym zawarto cel istnienia zawodu radcy prawnego, którym jest świadczenie pomocy prawnej klientom. Z tego punktu widzenia można wyróżnić dwie sytuacje: 1) gdy radca prawny udziela wyłącznie porady prawnej, bez potrzeby reprezentowania klienta przed sądem, organem administracji publicznej czy też kontrahentem; 2) gdy do takiego reprezentowania dochodzi. Pierwsza sytuacja nie nastrocza wątpliwości interpretacyjnych – tajemnicą objęte są wszelkie informacje. W drugiej sytuacji, już z samej istoty wykonywanego przez radcę prawnego (odpowiednio również adwokata) zawodu, czyli działania w interesie prawnym swojego mocodawcy wynika, że jest on zobligowany do przedstawienia przed sądem, organem administracji czy kontrahentem informacji otrzymanych przez mocodawcę, w zakresie z nim uzgodnionym (choćby w sposób dorozumiany) oraz potrzebnym do rzeczowej ochrony jego praw. Taka realizacja czynności zawodowych jest więc zgodna zarówno z obowiązkiem zachowania tajemnicy zawodowej jak i celem zawartym odpowiednio w art. 1 pr. adw. i art. 2 u.r.p.

Należy również zauważyć, że w odniesieniu do radców Prokuraturii Generalnej RP, nie można mówić, w przypadku zgłoszenia kandydatury na wolne stanowisko sędziowskie, o naruszeniu tajemnicy zawodowej. Zgodnie z art. 38 ust. 1 ustawy o Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2024 r. poz. 1192, dalej: „u.P.G.”), czynności Prokuraturii Generalnej związane z

¹ vide: dr hab. Tomasz Scheffler. Komentarz do ustawy o radcach prawnych. Komentarz do art. 3. Legalis. Pkt 10.

wykonywaniem zastępstwa, wydawaniem opinii, sporządzaniem raportów, analiz i stanowisk, udziałem w negocjacjach i mediacjach oraz w postępowaniach przed organami międzynarodowymi, a także informacje i dokumenty stanowiące podstawę dokonania takich czynności są objęte tajemnicą Prokuraturii Generalnej. Jest to więc tajemnica instytucji, do której zachowania radcowie są zobowiązani na zasadach tajemnicy zawodowej (art. 39 u.P.G.).

Mają zatem do nich odpowiednio zastosowanie uwagi wskazane wyżej, a związane z występowaniem przed sądem. Nie należy także tracić z pola widzenia brzmienia art. 38 ust. 2 u.P.G., zgodnie z którym dokumenty, o których mowa w ust. 1, mogą być przez właściwą jednostkę lub osobę prawną udostępnione po zakończeniu sprawy. Zachodzić będzie zatem sytuacja, że na skutek czynności podmiotu zastępowanego przez Prokuratorię Generalną, ujawnione zostaną okoliczności objęte tajemnicą Prokuraturii. Tym bardziej więc nie można formułować wniosku, że mogło dojść do naruszenia tajemnicy zawodowej przez radcę prokuraturii, jeśli wskaże on do oceny kwalifikacji sprawę objętą dyspozycją art. 38 ust. 2 u.P.G.

Po drugie, przyjmując założenie zawarte we wniosku o naruszeniu tajemnicy zawodowej w zakresie przekazywanych akt zawierających pisma procesowe adwokatów, radców prawnych, radcy Prokuraturii Generalnej RP z danymi osobowymi, powstaje wątpliwość w jaki sposób np. adwokat miałby realizować cel swojego zawodu – udzielania pomocy prawnej, współdziałania w ochronie praw i wolności obywatelskich oraz w kształtowaniu i stosowaniu prawa (art. 1 pr. adw.).

Mając na względzie powyższe, wydaje się, że przyjmując przedstawione w piśmie z dnia 3 października 2024 r. zapatrywania na absolutny charakter tajemnicy zawodowej wskazanych grup zawodowych, ewentualne udzielanie pomocy prawnej, współdziałanie w ochronie praw i wolności obywatelskich oraz w kształtowaniu i stosowaniu prawa, ograniczałoby się wyłącznie do udzielania porad prawnych i sporządzania opinii prawnych w przedmiocie stanowienia lub stosowania prawa.

W tych okolicznościach, sformułowany w konkluzji Pana wystąpienia wniosek o podjęcie przez Ministerstwo Sprawiedliwości inicjatywy ustawodawczej w zakresie ochrony tajemnicy radcowskiej, adwokackiej, i radcy Prokuratury Generalnej RP – w części nie objętej poprzednim stanowiskiem, przedstawionym w piśmie z dnia 30 sierpnia 2024 r., znak DPK-III.053.2.2024. – nie zasługuje na uwzględnienie.

Łączę wyrazy szacunku

Dariusz Mazur
Podsekretarz Stanu

/podpisano elektronicznie/